

Päiväys
25.9.2024

Diaarinumero
1066/03.04.04.04.20/2022
1089/03.04.04.04.20/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös vesilain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

25.9.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **2.10.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 25.9.2024 nro 1251/2024, valitus vesitalousasiassa, veden johtamisen jatkaminen Vihtilammista Sääksjärveen ja Vihtilammin säännöstelyn jatkaminen, Hyvinkää ja Nurmijärvi, Vihti

Luvan hakija

Nurmijärven kunta

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **25.9.2024 – 1.11.2024** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:
<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **1.11.2024**.

25.09.2024

Dnro 1066/03.04.04.04.20/2022
1089/03.04.04.04.20/2022

Asia	Vesistön säännöstely
Valittajat	1) Sääksjärven suojeluseura ry 2) Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry
Asia	Valitukset vesitalousasiassa
Luvan hakija	Nurmijärven kunta

Asian aikaisemmat vaiheet

Vaasan hallinto-oikeus on lainvoimaisella päätöksellään 5.12.2013 nro 13/0349/1 pysyttänyt Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen 14.2.2012 nro 31/2012/2. Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräys 5. kuuluu seuraavasti:

5. Mikäli veden johtamista Vihtilammesta Sääksjärveen halutaan jatkaa vuoden 2021 jälkeen, luvan saajan on vuoden 2021 kesäkuun loppuun mennessä jätettävä Etelä-Suomen aluehallintovirastolle uusi lupahakemus. Hakemukseen on muun ohella liitettävä yhteenvedot lupamääräyksessä 3) tarkoitettujen tarkkailujen tuloksista ja selvitys veden johtamisen vaikutuksista.

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 11.8.2022 nro 236/2022

Vesitalouslupa

Aluehallintovirasto on myöntänyt Nurmijärven kunnalle luvan Vihtilammin säännöstelyyn Sääksojassa ja Vihtijärvenojassa olevilla säännöstelypadoilla sekä veden johtamiseen Vihtilammista Sääksjärveen Sääksojaa pitkin pääosin hakemuksen ja sen täydennysten mukaisesti Nurmijärven kunnassa ja Hyvinkään kaupungissa.

Lupa on voimassa 31.12.2031 saakka. Jos luvan saaja jättää Etelä-Suomen aluehallintovirastolle uuden lupahakemuksen jäljempänä lupamääräyksessä 12 määrättyllä tavalla, lupa on voimassa, kunnes uusi lupahakemus on lainvoimaisesti ratkaistu.

Aluehallintovirasto on myöntänyt Nurmijärven kunnalle luvan voimassaolon ajaksi määräaikaisen käyttöoikeuden säännöstelypatoja ja pohjakynnystä varten tarvittaviin alueisiin kiinteistöjen [REDACTED] (900 m²), [REDACTED] (900 m²) ja [REDACTED] (1 100 m²) alueilla.

Hankkeesta aiheutuva vesivoiman menetys korvataan Koskienergia Oy:lle 28.11.1995 ja 23.11.1995 päivätyn sopimuksen mukaisesti. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu muuta vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet ja kunnossapito

1. Luvan saajan on pidettävä 23.5.2019 päivättyjen yleiskartan nro 01-01 (mittakaava 1:1 000) ja leikkauspiirustuksen nro 02-01 (mittakaavat 1:100, 1:50 ja 1:40) sekä 20.3.2019 päivätyn leikkauspiirustuksen nro 05-01 (mittakaavat 1:200, 1:50 ja 1:40) mukaiset säännöstelypadot ja Sääksoja kunnossa.

Sääksojan säännöstelypadon harjan pituus on kuusi metriä ja korkeus $N_{2000} + 103,25$ m. Padossa on luukulla säädettävä virtaama-aukko, jonka leveys on 0,63 m ja korkeus 0,45 m. Virtaama-aukon kynnyskorkeus on $N_{2000} + 102,13$ m.

Vihtijärvenojan säännöstelypadon harjan pituus on kahdeksan metriä ja korkeus $N_{2000} + 103,25$ m. Padossa on kolme metriä leveä kiinteä virtaamaaukko, jonka kynnyskorkeus on $N_{2000} + 102,47$ m. Lisäksi padossa on luukulla säädettävä virtaama-aukko, jonka leveys on 0,8 m ja korkeus 0,6 m. Säädettävän virtaama-aukon kynnyskorkeus on $N_{2000} + 102,27$ m.

2. Luvan saajan on pidettävä Vihtilammista Sääksjärveen johtava uoma (Sääksoja) sekä sen yhteydessä olevat pohjakynnys ja kosteikko kunnossa.

3. Luvan saajan on pidettävä vedenkorkeuden mittausjärjestelmät kunnossa ja vähintään viiden vuoden välein tarkistettava mittaamalla niiden korkeusasema.

Säännöstely

4. Juoksutus Vihtilammista on pyrittävä hoitamaan siten, että Vihtilammin vedenkorkeus ei ylitä korkeutta $N_{2000} + 102,47$ m eikä alita korkeutta $N_{2000} + 102,27$ m. Kesä-elokuun aikana juoksutus on ohjattava Vihtijärveen pitäen tavoitteena sitä, että juoksutus on mahdollisimman tasainen ja että

Vihtilammin vedenkorkeus alenee elokuun loppuun korkeudesta $N_{2000} + 102,47$ m korkeuteen $N_{2000} + 102,27$ m.

Kesä-elokuun aikana vettä saa juoksuttaa Sääksjärveen vain tulvien torjumiseksi. Syyskuusta toukokuuhun juoksutuksen saa ohjata Sääksjärveen vain silloin, kun Vihtilammin vedenkorkeus on korkeuden $N_{2000} + 102,32$ m yläpuolella.

Juoksutus Vihtilammista Sääksjärveen on keskeytettävä, kun Sääksjärven vedenkorkeus ylittää korkeuden $N_{2000} + 99,82$ m.

Tarkkailu

5. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vesistövaikutuksia hakemuksessa esitetyn 2.6.2021 päivätyn tarkkailuohjelman mukaisesti seuraavasti täydennettynä.

- Juoksutusvesitarkkailun (Sääksojan havaintopaikat) analyysieihin lisätään sähkönjohtavuus, happi ja hapen kyllästysaste.
- Kosteikon toimivuutta tarkkaillaan näytteenotolla havaintopaikasta Sääksoja 0,0 sekä kosteikon purkukohdasta keväällä ja syksyllä seuraavan kahden vuoden ajan. Tutkittavat parametrit ovat kemiallinen hapenkulutus, orgaaninen kokonaishiili, kokonaisfosfori, liukoinen fosfaattifosfori, kokonaistyppi, nitraatti- ja nitriittitypen summa, happi ja kiintoaine.
- Joka kuudes vuosi tehtävässä laajassa yhteenvetoraportissa raportoidaan veden laadun lisäksi myös biologiset tutkimukset aikaisemmilta vuosilta ja niissä tapahtuneet mahdolliset trendimuutokset (kasviplankton, vesikasvillisuus, pohjaeläimet ja piilevät) sekä arvioidaan veden juoksutuksen vaikutukset näihin tekijöihin ja järven ekologiseen tilaan yleisesti. Raportissa tulee hyödyntää myös Uudenmaan ELY-keskuksen ja muiden tahojen, kuten Nurmijärven kunnan, tarkkailutuloksia.
- Vaikutuksia Kalkkilampi-Sääksjärven Natura-alueen suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet (3110) tarkkaillaan Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

Täydennetty tarkkailuohjelma tulee toimittaa tiedoksi Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Nurmijärven ja Vihdin kuntien sekä Hyvinkään kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue voi tarvittaessa tarkentaa tarkkailuohjelmaa edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tarkkailun kattavuutta eivätkä tulosten luotettavuutta tai aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Selvitykset, suunnitelmat ja luvan haku

6. Luvan saajan on selvitettävä tarkkailutulosten ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella, aiheutuuko juoksutuksen järjestämisestä Sääksojaa pitkin merkittävää lisäkuormitusta Sääksjärveen. Luvan saajan on tarvittaessa esitettävä Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -

vastuualueelle suunnitelma järjestelyistä, joilla juoksutuksen aiheuttamaa kuormitusta Sääksjärveen vähennetään. Jo tehtyihin järjestelyihin, kuten kosteikkoon ja pohjakynnykseen, on tehtävä muutoksia, mikäli ne tarkkailun ja selvityksen perusteella ovat tarpeen kuormituksen vähentämiseksi.

7. Luvan saajan on laadittava selvitys Vihtilammista johdettavan veden vaikutuksista Sääksjärveen pitkällä aikavälillä vesienhoidon tilaluokituksen laatutekijöittäin seuraavaa jatkolupahakemusta varten.

8. Luvan saajan on laadittava selvitys vedenjohtamisen vaihtoehdoista muualta kuin Vihtilammista viimeistään 31.12.2027.

9. Luvan saajan on laadittava selvitys Vihtilammin säännöstelyrajojen nostomahdollisuuksista viimeistään 31.12.2024.

10. Luvan saajan on viimeistään 31.12.2025 laadittava suunnitelma Vihtijärvenojan patorakenteen ja Vihtilammin säännöstelykäytäntöjen muuttamiseksi sellaisiksi, että ne mahdollistavat kalankulun. Luvan saajan on laitettava aluehallintovirastossa vireille suunnitelman toteuttava lupahakemus viimeistään 31.12.2026.

Suunnitelmassa on otettava huomioon lupamääräyksen 9 mukainen selvitys Vihtilammin säännöstelyrajojen nostomahdollisuuksista.

11. Lupamääräysten 6–9 mukaiset selvitykset ja niiden johtopäätökset tulee ottaa huomioon seuraavassa jatkolupahakemuksessa.

Luvan voimassaolo

12. Mikäli veden johtamista Vihtilammista Sääksjärveen halutaan jatkaa vuoden 2031 jälkeen, luvan saajan on vuoden 2031 kesäkuun loppuun mennessä jätettävä Etelä-Suomen aluehallintovirastolle uusi lupahakemus. Hakemukseen on muun ohella liitettävä yhteenveto tarkkailun tuloksista sekä lupamääräysten 7–9 mukaiset selvitykset.

Vesitalousluvan ratkaisun perustelut

Hankkeen tarkoitus ja hyödyt

Vihtilammin säännöstely ja veden juoksutus Sääksjärveen on tarpeen Kiljavan ja Röykän pohjavedenottamoiden toiminnan mahdollistamiseksi.

Vesioikeuden 3.2.1978 antaman päätöksen nro 22/1978 A mukainen pohjavedenotto Kiljavan ja Röykän vedenottoilta Nurmijärven kunnassa edellyttää, että Sääksjärven vedenkorkeus pysyy vähintään vesioikeuden päätöksessä määrättyssä. Ottamot sijaitsevat lähellä Rajamäen ja Röykän kulutusalueita. Molemmista esiintymistä saadaan hyvälaatuista pohjavettä ja pohjavesialue on helposti suojeltavissa. Kiljava on Nurmijärven päävedenottamo.

Sääksjärven vedenkorkeuden laskun rajoittaminen turvaa myös virkistyskäyttöä. Sääksjärvi on merkittävä virkistyskäyttökohde ja yksi Nurmijärven kunnan tärkeimmistä virkistyskäytön kehittämiskohteista.

Hanke ei ole alueella voimassa olevien kaavojen vastainen.

Hankkeesta aiheutuvat menetykset

Hankkeen mahdolliset haitat liittyvät Vihtilammista johdettavan veden laatuun, joka poikkeaa Sääksjärven vedestä pääasiassa kokonaistyyppi- ja humuspitoisuuden osalta. Sääksjärven veden pitkäaikaisista analyysituloksista ei kuitenkaan ole ollut nähtävissä selkeää juoksutuksen vaikutusta.

Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Sääksjärven veden laatuun ja ekologiseen tilaan sekä Natura-alueen luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet lupamääräyksen 5 mukaisesti. Luvan saajan on edelleen selvitettävä ja tarvittaessa toteutettava tarkkailutulosten ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella ratkaisuja mahdollisen hankkeesta aiheutuvan kuormituksen vähentämiseksi lupamääräyksen 6 mukaisesti. Jo toteutetun kosteikon toimivuuden tarkkailusta on määrätty lupamääräyksessä 5.

Lisäksi luvan saajan on laadittava selvitys vedenjohtamisen vaihtoehdoista muualta kuin Vihtilammista lupamääräyksen 8 mukaisesti. Näin ollen luvan saajalle jää riittävästi aikaa ottaa selvityksen johtopäätökset huomioon jatkolupahakemuksessa.

Säännöstelyrakenteet muodostavat kaloille nousuesteen Vihtijärvestä Vihtilammiin. Luvan saajan on lupamääräyksen 10 mukaisesti haettava lupaa Vihtijärvenojan patorakenteiden ja säännöstelykäytäntöjen muuttamiseksi sellaisiksi, että ne mahdollistavat kalankulun.

Hankkeesta aiheutuu vesivoiman menetystä Koskienergia Oy:lle. Luvan saaja korvaa aiheutuneen edunmenetyksen 28.11.1995 ja 23.11.1995 päivätyn sopimuksen mukaisesti.

Säännöstely vaikuttaa Vihtilammiin monin tavoin kuten sen luontaisiin vedenkorkeuksiin ja virtaamiin. Esimerkiksi muutokset kevättulvassa voivat aiheuttaa vesikasvillisuuden runsastumista ja rantavyöhykkeen muuttumista. Lisäksi ilmastonmuutos äärevöittää sääolosuhteita, jolloin vuoden 2021 kaltaiset kuivat kesät voivat yleistyä. Vihtilammista Sääksjärveen juoksutettavan veden laatuun vaikuttaa selkeästi myös Vihtilammin tila ja veden laatu. Säännöstelyrajojen nostamisella voi olla Vihtilammin lisäksi positiivisia vaikutuksia Sääksjärven johdettavan veden laatuun, minkä takia asian selvittämisestä määrätään lupamääräyksellä 9.

Hanke on muutoinkin toteutettava vesilain 2 luvun 7 § mukaisesti siten, että vesistölle, vesiluonnolle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

Käyttöoikeuksien myöntäminen

Aluehallintovirasto katsoo, että hanke on yleisen tarpeen vaatima. Tarve liittyy vesihuollon turvaamiseen Nurmijärven Veden toiminta-alueella. Siten hanketta varten tarvittavat käyttöoikeudet kiinteistöihin [REDACTED] (900 m²), [REDACTED] (900 m²) ja [REDACTED] (1 100 m²) voidaan myöntää vesilain 2 luvun 13 a §:n nojalla. Käyttöoikeudet myönnetään määräaikaisena luvan voimassaolon ajaksi.

Käyttöoikeudet myönnetään määräaikaisena uusittujen rakenteiden vaatimille alueille. Aluehallintovirasto katsoo, että käyttöoikeuksia koskevat korvaukset on käsitelty aiemmissa luvissa. Tämän vuoksi myönnettyistä käyttöoikeuksista ei tällä päätöksellä määrätä maksettavaksi korvauksia.

Aluehallintovirasto katsoo, että oikeudesta kosteikon alueeseen on sovittu 8.4.2019 päivätyllä sopimuksella.

Natura 2000 -verkoston kohteet, luonnonarvot ja vesienhoitosuunnitelma

Kalkkilammi-Sääksjärvi (FI0100056) kuuluu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena erityisten suojelutoimien alueena (SAC). Laaditun Natura-arviointiselvityksen ja siitä saadun luonnonsuojelulakia valvovan Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnon perusteella ei riittävällä varmuudella voida arvioida mahdollisia pitkän aikavälin haitallisia vaikutuksia Sääksjärven ekologiseen tilaan ja veden laatuun. Natura-arviointiselvityksessä on arvioitu nykyisen toiminnan jatkamisesta aiheutuvat vaikutukset vain suhteessa nykytilanteeseen eikä tilanteeseen ennen juokсутusten aloittamista. Vaikutuksia olisi tullut arvioida myös suhteessa tilanteeseen ennen veden juokсутusta. Juokсутuksen mahdollisen lopettamisen vaikutuksia veden laatuun ei myöskään ollut arvioitu. Muun muassa edellä mainittujen seikkojen vuoksi lupa myönnetään määräaikaisena. Luvan saajan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia Sääksjärven suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet (3110) lupamääräyksen 5 mukaisesti. Tarkkailussa on kiinnitettävä erityistä huomiota pitkän aikavälin muutosten arviointiin ja tunnistamiseen. Hankkeessa tehtävä veden laadun tarkkailu tukee kyseiseen luontotyyppiin kohdistuvien vaikutusten arviointia.

Hankkeesta ei ennalta-arvioiden aiheudu haittaa vaikutusalueella sijaitseville muille luonnonsuojelualueille. Luonnonsuojelualueiden perusteena olevat luontoarvot sijaitsevat maalla, eikä vedenjohtamisesta tai säännöstelystä katsota aiheutuvan niille haittaa.

Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa vähintään hyvä ekologinen ja hyvä kemiallinen tila vesimuodostumissa viimeistään vuonna 2027. Hanke sijaitsee Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella Sääksjärven, Vihtilammin ja Vihtiojan vesimuodostumissa. Kolmannen vesienhoidon suunnittelukauden luokittelussa Sääksjärven vesimuodostuman ekologinen tila on hyvä ja kemiallinen tila hyvää huonompi. Biologisten, fysikaalis-kemiallisten ja hydrologis-morfologisten tekijöiden mukainen luokka on arvioitu erinomaiseksi. Vaikka Sääksjärven tila laskennallisesti on erinomainen

(lähellä hyvää), sen ei ole katsottu olevan luonnontilainen: vedenotto Sääksjärven lähialueelta sekä veden johtaminen Vihtilammista muuttavat Sääksjärven hydrologiaa ja veden laatua. Siksi ekologinen tila on hyvä eikä erinomainen. Sääksjärven ekologinen tila on pysynyt hyvänä ensimmäisestä luokituskaudesta lähtien.

Vihtilammin ekologinen tila on luokiteltu myös hyväksi ja kemiallinen tila hyvää huonommaksi. Biologisten ja fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukainen luokka on arvioitu erinomaiseksi. Hydrologis-morfologinen luokka on arvioitu tyydyttäväksi muun muassa säännöstelypatojen vuoksi. Vihtilammista Vihtijärveen laskevassa Vihtijärvenojassa oleva pato muodostaa nousuesteen kaloille. Myös säännöstelykäytännöt vaikuttavat kalankulkuun.

Vihtiojan (Vihtijärvenoja) ekologinen tila on luokiteltu hyväksi vesienhoidon kolmannella suunnittelukaudella. Fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukainen luokka on arvioitu hyväksi ja hydrologis-morfologisten tekijöiden mukainen luokka erinomaiseksi. Kemiallinen tila on luokiteltu hyvää huonommaksi.

Uudenmaan pintavesien toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 Sääksjärveen tai Vihtilammiin ei ole suoraan kohdistettu toimenpiteitä. Vihtiojan osalta toimenpideohjelmassa on esitetty kalankulkua helpottavina toimenpiteinä Vihtijärvenojan säännöstelypadon muuttamista kalankulkukelpoiseksi ja todettu säännöstelykäytännön muutoksen olevan tarpeen. Nämä vesienhoidon tavoitteet on otettu huomioon lupamääräyksellä 10.

Luvan saajan on lisäksi laadittava lupamääräyksen 7 mukainen selvitys Vihtilammista johdettavan veden vaikutuksista Sääksjärveen pitkällä aikavälillä laatutekijäkohtaisesti seuraavaa lupahakemusta varten. Siinä vaiheessa biologista aineistoa on käytettävissä enemmän kuin tällä hetkellä. Selvityksen tulee olla laajempi ja perusteellisempi kuin lupamääräyksen 5 mukaisessa kuuden vuoden välein tehtävässä yhteenvetoraportissa esitettävä arvio.

Luvan myöntämisen edellytykset

Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta yleisille eduille saatava hyöty on siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviiin menetyksiin verrattuna huomattava. Luvan saajalle myönnetään toisille kuuluviin hankkeen vaatimiin alueisiin määräaikainen käyttöoikeus tällä päätöksellä. Kulkuyhteyksistä ja niiden käytöstä on erikseen sovittu kirjallisesti asianosaisten kiinteistönomistajien kanssa.

Lupa myönnetään määräaikaisena, koska hankkeen pitkän aikavälin vaikutuksista ei ole riittävää selvyyttä. Mikäli luvan saaja ei hae jatkolupaa määräaikaan mennessä, lupa raukeaa ja luvan saajan on laitettava vireille hakemus rakennelmien poistamiseksi vesilain 2 luvun 9 §:n mukaisesti.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1) Sääksjärven suojeluseura ry on ensisijaisesti vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan.

Yhdistys on toissijaisesti vaatinut, että luvanhakija on velvoitettava ennen luvan myöntämistä toteuttamaan objektiivisen ja riippumattoman tahon toimesta luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arvio juoksutuksen vaikutuksista Sääksjärven ekologiseen tilaan ja veden laatuun laatutekijäkohtaisesti.

Määräaikainen lupa on myönnettävä 10 vuoden sijaan viideksi vuodeksi, jonka aikana luvanhakija velvoitetaan selvittämään korvaava tapa kunnan talousveden hankkimiseksi.

Perusteluinaan valittaja on esittänyt muun muassa, että veden johtamisen Vihtilammista Sääksjärveen Sääksjojaa pitkin on katsottava aiheuttavan ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, mikä ilmenee Sääksjärven veden ekologisen tilan heikkenemisenä. Myönnetty lupa on ympäristönsuojelulain tavoitteen vastainen.

Sääksjärvi on ympäristöministeriön asettaman vesistöjen erityissuojelutyöryhmän mukaan erityisesti suojeltava vesistö. Vuonna 1992 laatimassaan mietinnössä vesistöjen erityissuojeluryhmä on Sääksjärven osalta todennut, että sen veden laatu on poikkeuksellisen hyvä uusmaalaiseksi järveksi. Veden laadun ja hydrologian suhteen Sääksjärvi on varsin luonnontilainen, mikä korostaa sen suojeluarvoa. Sääksjärvelle tyypillistä on veden laadun alhainen ravinnepitoisuus ja perustuotanto. Se on hieman happamoitunut ja sen puskurikyky on heikko. Eräinä vuosina rihmamaisen viherlevän runsas kukinta on huonontanut järven virkistyskäyttöarvoa. Yleisluokitukseltaan Sääksjärvi on erinomainen. Mietinnössä on edelleen todettu, että Sääksjärvi on tyypiltään melko harvinainen. Sääksjärvellä on merkitystä myös virkistyskäytölle ja -kalastukselle. Sääksjärven erityissuojelun tavoitteena on säilyttää järven veden laatu jatkossakin erinomaisena ja hydrologia luonnontilaisena. Rehevöityminen ei näytä uhkaavan Sääksjärveä. Happamoituminen uhkaa veden laatua, ja loma-asutus ja muut vapaa-ajan toiminnot järven muita suojeluarvoja.

Valtioneuvoston hyväksymän vesienhoitosuunnitelman mukaisessa Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 Sääksjärven ekologiseksi luokaksi vuonna 2019 on arvioitu hy-, mikä tarkoittaa, että ”hyvä tila on saavutettu, mutta sen säilyminen on uhattuna ilman toimenpiteitä”. Vuonna 2013 ja 2008 ekologinen luokka oli hyvä. Pintavesien vesienhoidon toimenpiteissä vuosille 2022–2027 merkittäväksi Sääksjärven tilaa heikentäväksi tekijäksi on tunnistettu vedenotto ja johtaminen.

Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n syys-lokakuussa 2022 julkaistavan pohjaeläimistön seuranta Uudenmaan järvillä 2019–2021 -raporttiluonnoksen

perusteella olosuhteet Sääksjärven pohjalla ovat heikentyneet. Pohjaeläintaksonit ovat vähentyneet.

Valituksen mukaan pohjaeläintaksonien vähentyminen voi aiheutua esimerkiksi järven pohjalle syntyneestä happikadosta, lisääntyneestä rehevöitymisestä ja kasvaneesta humuspitoisuudesta.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle eivät täyty. Vihtilammista Sääksjärveen juoksutettava vesi on Sääksjärven vettä humuspitoisempaa ja ravinnepitoisempaa. Tämä aiheuttaa riskin veden laadun heikkenemiselle Sääksjärvestä, sillä veden johtaminen Vihtilammista muuttaa Sääksjärven hydrologiaa ja veden laatua. Sääksjärven ekologinen tila on jo laskenut vuoden 2013 luokasta hyvä vuoden 2019 luokkaan hyvä miinus. Merkittäväksi Sääksjärven tilaa heikentäväksi tekijäksi on tunnistettu vedenotto ja -johtaminen.

Käytävissä ei ole kattavaa pitkän ajan seurantatietoa siitä, miten veden johtaminen Vihtilammista Sääksjärveen Sääksjärven pitkin on vaikuttanut koko toiminnan elinkaaren aikana Sääksjärven ekologiseen tilaan, kunkin vesidirektiivin liitteen V kohdan 1.1.2 laadullisen tekijän, erityisesti muun muassa pohjaeläinten ja kalojen laatuolosuhteita osalta.

Sääksjärvi kuuluu Kalkkilampi-Sääksjärven Natura 2000 -alueeseen (FI0100056), joka koostuu kolmesta erillisestä alueesta Hyvinkään ja Nurmijärven rajan tuntumassa. Sääksjärvi on ympäristöministeriön asettaman vesistöjen erityissuojelutyöryhmän mukaan erityisesti suojeltava vesistö. Hankkeesta ei ole tehty luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista arviointia.

Hakemuksen täydennyksenä olevassa Natura-arvioinnin tarveselvityksessä on todettu, ettei veden johtamisesta Vihtilammista Sääksjärveen ja Vihtilammin säännöstelystä arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin tai Natura-alueen eheyteen, joten varsinaista luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista asianmukaista Natura-arviointia ei ole katsottu tarpeelliseksi.

Luvanhakija ei ole objektiivinen taho arvioimaan sitä, tuleeko hankkeesta laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi, erityisesti tilanteessa, jossa lupaviranomainen on pyytänyt luvanhakijaa täydentämään hakemustaan kyseisellä arvioinnilla ja jota Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue on lupahakemukseen antamassaan lausunnossaan edellyttänyt.

2) *Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry* on vaatinut Vihtilammin säätelyrajojen nostamista heti 10 cm. Vihtiojan patoon on hitsattava poikkipalkki 10 cm nykyistä korkeammalle. Samalla on arvioitava ja varmistettava nykyisen patorakennelman pitävyyden lisäksi tulevilla korkeammilla veden pinnan korkeusarvoilla. Patojen korkeussäädöt on tehtävä aluehallintoviraston päätösten mukaisesti. Patojen säätelyarvot ja Vihtilammin ja Sääksjärven vedenpinnan korkeudet on tiedotettava valittajalle kuukausittain ja touko-lokakuussa viikoittain.

Perusteluinaan valittaja on esittänyt muun muassa, että säännöstelyrajojen nostaminen on mahdollista nykyisen padon avulla lukuun ottamatta ylärajan nostoa. Luvan saaja on juoksuttanut vettä Vihtiojan padon kautta kesäkautena vaihtelevasti. Heinäkuussa 2022 Vihtilammin veden pinta on laskenut tasoon $N_{2000} + 102.34$ metriä ja Vihtiojan padolla on ollut runsas juoksutus. Padon etäautomatiikka ei ole toiminut kunnolla tai se on säädetty virheellisesti, eikä säätöjä ole tarkistettu tai korjattu paikan päällä asianmukaisesti.

Vihtilammin vedenkorkeuksien mittaukset osoittavat nykyisin 7–8 senttimetriä korkeampia lukuarvoja kuin aiempina vuosina ja vuosikymmeninä. Tämä voi selittyä patojen painumisilla tai mittajärjestelmämuutosten virheellisillä tulkinnoilla patosäädöissä.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksista julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Hyvinkään kaupungin, Nurmijärven kunnan ja Vihdin kunnan verkkosivuilla.

Etelä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto valituksesta. Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaiselle, Metsähallitukselle, Hyvinkään kaupungille, Hyvinkään kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Hyvinkään kaupungin kaavoitusviranomaiselle, Nurmijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, Nurmijärven kunnan kaavoitusviranomaiselle, Nurmijärven Vesi -liikelaitokselle, Vihdin kunnalle, Vihdin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Helsingin kaupunginmuseolle sekä Nurmijärven kunnalle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Hyvinkään kaupungin kaavoitusviranomainen, Nurmijärven kunnan kaavoitusviranomainen, Vihdin kunta ja Vihdin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen eivät ole antaneet vastineita.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen, Metsähallitus Nurmijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Nurmijärven kunta ovat ilmoittaneet, etteivät anna vastinetta.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomainen on ilmoittanut, etteivät nyt kysymyksessä olevat padot ole patoturvallisuuslain mukaisesti luokiteltuja patorakenteita.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan muun muassa pyytänyt lupapäätöksessä määrättyjen määräaikojen pidentämistä, mikäli valitukset hylätään.

Helsingin kaupunginmuseo on antanut vastineen.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on vastineenaan muun muassa esittänyt, että Sääksjärven vedenlaatu ja biologiset laatutekijät ovat erinomaisessa tai hyvässä luokassa. Veden johtaminen Vihtilammista lisää Sääksjärveen kohdistuvaa kuormitusta ja aiheuttaa siten riskin veden laadun heikkenemiselle. Ei ole odotettavissa, että järven ekologinen tila olisi heikkenemässä tyydyttävään luokkaan. Riski Sääksjärven tilan heikkenemiselle aiheutuu veden johtamisen lisäksi myös muusta ihmistoiminnasta Sääksjärven valuma-alueella, kuten metsätaloudesta sekä haja- ja loma-asutuksesta. Toimenpiteitä tarvitaan myös näiden riskien vähentämiseen. Veden johtamisen osalta vesitalousluvan 236/2022 määräysten mukaiset toimenpiteet riskin vähentämiseen ovat tässä vaiheessa riittäviä.

Sääksjärven tilaan vaikuttaa valuma-alueelta tulevan kuormituksen lisäksi myös järveen purkautuvan pohjaveden laatu, jota ei ole pystytty tutkimaan. Myöskään Sääksjärven vesitasetta ei tiettävästi ole selvitetty. Järven vedenlaadun ja biologisten laatutekijöiden mahdollisiin muutoksiin vaikuttavat useat eri tekijät ja eri tekijöiden vaikutusten erottaminen toisistaan on haastavaa.

Vihtilammin vedenkorkeuden nostaminen ei ole mahdollista tällä säännöstelyluvalla, vaan sille tulisi hakea erillinen lupa. Lupamääräys 9 edistää tavoitetta nostaa Vihtilammin vedenpintaa. Lammen säännöstelyautomaatiikka on mahdollista kesä-elokuun osalta säätää niin, että se ei lähde tavoittelemaan lineaarista vedenpinnan laskua vaan, että säädöissä otetaan enemmän huomioon säiden vaikutus vedenpinnan laskuun.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos on vastineenaan pyytänyt, että valitukset hylätään ja aluehallintoviraston päätös pidetään voimassa yleisen tarpeen johdosta.

Pohjavedenotto on tällä hetkellä välttämätöntä Nurmijärven kunnan vesihuollon kannalta. Veden johtaminen Vihtilammista Sääksjärveen on tarpeen Sääksjärven vedenkorkeuden pitämiseksi riittävänä korkeana, jotta vedenottoa Kiljavan ja Röykän pohjavedenotossa ei jouduttaisi keskeyttämään. Korvaavaa vesilähdettä ei ole olemassa.

Nurmijärven Vesi rakentaa tällä hetkellä tekopohjavesilaitosta, jonka raakavesi otetaan Päijännetunnelista. Raakavettä voidaan ottaa enintään 5 700 m³/vrk. Nurmijärven Veden keskimääräinen vedenkäytön määrä on 6 500–6 800 m³/vrk ja kyseessä on kasvava kunta. Kaikki muut Nurmijärven kunnan alueella sijaitsevat vedentuotantoon soveltuvat pohjavesialueet ovat käytössä, paitsi Salmelanmäen pohjavesialue, jonka hyödyntämistä on selvitetty. Riskienhallinnan näkökulmasta on varmistettava, että minkään yksittäisen

vedentuotantolaitoksen häiriö ei aiheuta vedentuotannon laskua siten, että tarvittavaa vesimäärää ei pystyittäisi toimittamaan vedenkäyttäjille. Tämä tarkoittaa, että laitoksella on oltava käytettävissä noin kaksinkertainen vedentuotantoreservi.

Suomen ympäristökeskuksen VEMALA-kuormituslaskentamallin mukaan pääosa järveen valuma-alueelta tulevasta ravinne- ja humuskuormasta on peräisin metsämaiden luonnonhuuhtoumasta. Lisäksi Sääksjärven valuma-alueella on rakennettuja alueita, loma-asutusta ja vakituista asutusta, jotka vaikuttavat järven ekosysteemiin. Alueella on myös leirikeskuksia, lomakylä, päiväkotia, sairaala, opisto, kaksi yleistä uimarantaa sekä muutamia muita rakennuksia.

Sääksjärven ekologinen tila on todettu hyväksi. Pohjaeläinlajien määrässä voi olla luontaista vaihtelua vuosien välillä. Järvi on yhteydessä pohjaveteen, ja alentunut happipitoisuus on yksi pohjavesille melko tavallinen ominaisuus. Pohjaveden purkautuminen järveen voi laskea happipitoisuutta syvänteessä, mikä puolestaan voi vaikuttaa syvänpohjaeläimistön tilaa heikentävästi. Sääksjärven veden analyysituloksista ei ole ollut nähtävissä selkeää juoksutuksen vaikutusta eikä vuosittain juoksutetun veden määrän vaihteluilla ole selkeää yhteyttä Sääksjärven vedessä havaittuihin pitoisuuksiin. Sääksjärven vesistön tilaluokka ei ole muuttumassa myönnetyn lupapäätöksen johdosta.

Hakija on liittännyt hakemukseen asianmukaisen Natura-selvityksen, jossa esitetään mitä vaikutuksia veden johtamisesta Sääksjärveen ja Vihtilammen säännöstelystä on Sääksjärven suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet (3110). Lupaviranomainen on katsonut, että laadittu selvitys on ollut riittävä osoittamaan, ettei haitallisia vaikutuksia Natura-alueen suojeluarvoille muodostu.

Sääksjärven suojeluseura ry:lle on varattu tilaisuus antaa vastaselitys. Vastaselitystä ei ole annettu.

Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:lle on varattu tilaisuus antaa vastaselitys ja täydentää valitustaan selvityksellä yhdistyksen nimenkirjoitusoikeudesta. Yhdistys on toimittanut pyydetyn selvityksen hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Tutkimatta jätettävät vaatimukset

Hallinto-oikeus jättää tutkimatta Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:n vaatimukset, jotka koskevat Vihtiojan padon pitävyyden arvioimista korkeammilla vedenpinnoilla ja patojen vedenpinnan korkeussäätöjen tekemistä Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätösten mukaisesti.

2. Pääasia

Hallinto-oikeus hylkää Sääksjärven suojeluseura ry:n valituksen sekä Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:n valituksen tutkituilta osin.

Ajan kulumisen vuoksi hallinto-oikeus pidentää viran puolesta lupamääräysten 8–10 määräaikoja. Määräykset kuuluvat muutetussa muodossaan kokonaisuudessaan seuraavasti (*muutokset kursivilla*):

8. Luvan saajan on laadittava selvitys vedenjohtamisen vaihtoehtoista muualta kuin Vihtilammista viimeistään *31.12.2029*.

9. Luvan saajan on laadittava selvitys Vihtilammin säännöstelyrajojen nostomahdollisuuksista viimeistään *31.12.2026*.

10. Luvan saajan on viimeistään *31.12.2027* laadittava suunnitelma Vihtijärvenojan patorakenteen ja Vihtilammin säännöstelykäytäntöjen muuttamiseksi sellaisiksi, että ne mahdollistavat kalankulun. Luvan saajan on laitettava aluehallintovirastossa vireille suunnitelman toteuttava lupahakemus viimeistään *31.12.2028*.

Suunnitelmassa on otettava huomioon lupamääräyksen 9 mukainen selvitys Vihtilammin säännöstelyrajojen nostomahdollisuuksista.

Perustelut

1. Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:n valituksen tutkimatta jätetyt vaatimukset

Nyt käsiteltävä valitusasia koskee määräaikaista vesilain mukaista lupaa, joka on myönnetty Vihtilammin säännöstelyyn Sääksojassa ja Vihtijärvenojassa olevilla säännöstelypadoilla sekä veden johtamiseen Vihtilammista Sääksjärveen Sääksojaa pitkin pääosin hakemuksen ja sen täydennysten mukaisesti. Valitusten johdosta hallinto-oikeuden on arvioitava, onko ollut laillisia edellytyksiä myöntää lupa hakemuksessa tarkoitetulle toiminnalle sekä lupamääräysten sisältöä. Patorakennelman pitävyyden arviointi haettua korkeammalla vedenkorkeudella ei siten kuulu tässä asiassa arvioitaviin seikkoihin.

Luvanhaltija on velvollinen säätämään veden pinnan korkeutta lupapäätöksen mukaisesti. Se, noudattaako luvanhaltija lupapäätöstä, on valvonta-asia. Mahdolliset lupamääräysten rikkomiset käsitellään hallintopakkomenettelyssä. Kysymys lupamääräysten noudattamisesta ei kuulu lupamenettelyssä käsiteltäviin asioihin.

2. Pääasia

Sovellettavat säännökset

Vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momentin (34/2023) mukaan tätä lakia sovellettaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa on noudatettava luonnonsuojelulakia (9/2023).

Luonnonsuojelulain (9/2023) 143 §:n 1 momentin mukaan hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 66 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Vesilain 3 luvun 6 §:n mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Samanaikaisesti 2 momentin mukaan arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa ja merenhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 21 §:n 1 momentin 1) ja 3) kohtien mukaan vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteena on, että:

1) pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä;

3) pintavesimuodostumia suojellaan, parannetaan ja ennallistetaan siten, että 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu tila voidaan saavuttaa viimeistään vuonna 2015.

Saman lain 8 §:n 1 momentin mukaan pinta- ja pohjavedet luokitellaan ihmisten toiminnan aiheuttaman muutoksen voimakkuuden perusteella. Pintaveden luokka perustuu ekologiseen ja kemialliseen tilaan sen mukaan, kumpi niistä on huonompi.

Saman pykälän 2 momentin mukaan pintaveden ekologinen tila on erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä tai huono. Luokitus tehdään suhteutettuna vertailuoloihin.

Vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n 1 momentin mukaan pinta- ja pohjavesien tilan arvioimisessa tarkoitetaan pintaveden ekologisen tilan luokittelussa:

- 1) biologisilla tekijöillä kasviplanktonia, päällysläisiä, makroleviä, muuta vesikasvillisuutta, pohjaeläimistöä ja kalastoa;
- 2) hydrologis-morfologisilla tekijöillä virtausoloja, viipymää, veden korkeutta, syvyysuhteita, pohjan ja rantavyöhykkeen rakennetta sekä yhteyttä pohjaveteen;
- 3) fysikaalis-kemiallisilla tekijöillä näkösyvyyttä, lämpöoloja, happioloja, suolaisuutta, happamoitumistilannetta, ravinneoloja ja kansallisesti valittuja vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 D kohdassa tarkoitettuja aineita;
- 4) vertailuoloilla 1–3 kohdassa tarkoitettujen tekijöiden arvoja, jotka vastaavat täysin tai lähes täysin häiriintymättömiä ekologisia oloja;
- 5) ekologisella laatusuhteella ekologista tilaa osoittavien biologisten tekijöiden poikkeamaa vertailuoloista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan kohdassa 1–3 tarkoitettujen tekijöiden joki-, järvi- ja rannikkovesissä on esitetty tarkemmin liitteessä 1 sekä vesiputedirektiivin liitteessä V.

Luontodirektiiviä koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja komission ohjeistus

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan vaatimus suunnitelman tai hankkeen vaikutusten asianmukaisesta arvioinnista edellyttää sitä, että on olemassa todennäköisyys tai vaara siitä, että suunnitelma tai hanke vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi. Kun otetaan erityisesti huomioon ennalta varautumisen periaate, tällainen vaara on olemassa, jos objektiivisten seikkojen perusteella ei voida sulkea pois sitä, että kyseinen suunnitelma tai hanke vaikuttaa merkittävästi kyseessä olevaan alueeseen. Edellytys merkitsee sitä, että jos on epäilyksiä merkittävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä, tällainen arviointi on suoritettava. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan

luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella tehdyssä arvioinnissa ei saa olla aukkoja, ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily asianomaisella suojelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista (muun muassa tuomio 29.7.2019, *Inter-Environnement Wallonie ja Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, 120 kohta).

Vesienhoitolainsäädännön tulkintaa ohjaava oikeuskäytäntö

Unionin tuomioistuin on antanut vesipuitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan tulkintaa koskevan ratkaisun asiassa C-461/13 (Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland vastaan Saksan valtio, Weser-tuomio). Weser-tuomiossa vahvistetun tulkinnan mukaan kansallinen viranomais ei saa myöntää lupaa toimenpiteelle, jonka seurauksena pintavesimuodostuman jonkun laadullisen tekijän tilaluokka heikkenisi. Kiellettyä on pidettävä sellaista kokonaisvaikutusta, joka johtaa pintavesimuodostuman tilan tai sen laadullisen tekijän heikkenemiseen.

Unionin tuomioistuimen Weser-tuomion mukaan vesipuitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i–iii alakohtia on tulkittava siten, että jäsenvaltioilla on, jollei poikkeusta sovelleta, velvollisuus evätä lupa tietyltä hankkeelta, jos se voi aiheuttaa pintavesimuodostuman tilan huononemisen tai jos se vaarantaa pintavesien hyvän tilan taikka pintavesien hyvän ekologisen potentiaalin ja hyvän kemiallisen tilan saavuttamisen kyseisessä direktiivissä säädettyä ajankohtana. Vesipuitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa olevaa käsitettä pintavesimuodostuman "tilan huononeminen" on tulkittava siten, että kyseessä on huononeminen heti, kun ainakin yhden kyseisen direktiivin liitteessä V tarkoitetun laadullisen tekijän tila huononee yhdellä luokalla, vaikka tämä huononeminen ei johda pintavesimuodostuman luokan alenemiseen kokonaisuudessaan. Jos tämä kyseisessä liitteessä tarkoitettu laadullinen tekijä kuuluu jo alimpaan luokkaan, kaikenlainen kyseisen tekijän huononeminen merkitsee kuitenkin mainitun 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitettua pintavesimuodostuman "tilan huononemista".

Asiassa saatu selvitys

Hakemussuunnitelmasta ilmenevästi Nurmijärven kunta ottaa pohjavettä Röykän ja Kiljavan vedenottamoista. Kiljavan vedenottamon pohjavesi menee Rajamäen ja Röykän taajamien kulutukseen. Vettä toimitetaan myös Klaukkalan kulutukseen. Pohjavedenotto on välttämätöntä asukkaisen vedensaannin kannalta eikä korvaavaa vesilähdettä ole tilanteessa, jossa vedenotto jouduttaisiin keskeyttämään. Vedenottamoiden käyttö edellyttää, että Sääksjärven pinta pysyy riittävän korkealla.

Sääksjärven pinnan pitämiseksi riittävän korkealla on Nurmijärven kunta säännöstellyt Vihtilammia ja johtanut sen vettä Sääksjärveen vuodesta 1979 lähtien. Vihtilammin säännöstely ja vedenjuoksutus Sääksjärveen on perustunut määräaikaan vesitalouslupiin. Vesitaloushankkeen jatkaminen

määräajan jälkeen on edellyttänyt uuden lupahakemuksen tekemistä ennen luvan voimassaolon päättymistä.

Valituksenalaisen päätöksen asiakirjoihin on liitetty 11.12.2018 ja 2.6.2021 päivätyt Sääksjärven ja Vihtilammin vesistötarkkailuohjelmat sekä vesistötarkkailun vuosiraportteja vuosilta 2011–2020.

Vesistötarkkailuohjelmaan sisältyvät Sääksjärven ja Vihtilammin vedenkorkeuksien, Sääksjärveen ja Vihtijärveen johdettavan veden virtaamien sekä Sääksjärven, Vihtilammin ja Sääksojan veden laadun tarkkailu. Lisäksi tarkkailuun on sisältynyt biologisten vaikutusten tarkkailu vuodesta 2016 lähtien.

Sääksjärvi kuuluu pintavesityyppiin keskikokoiset ja pienet vähähumuksiset järvet (Vh). Hakemukseen liitetyn tarkkailuohjelman mukaan Sääksjärven valuma-alue on 7,9 km², arvioitu virtaama 20–50 l/s ja teoreettinen viipymä 7–16 vuotta. Järven pinta-ala on noin 2,6 km², tilavuus 10,2 miljoonaa m³, syvyys keskimäärin 4,1 m ja enintään 7,9 m. Järvellä ei ole lasku-uomaa ja vesi kulkeutuu rantaimetyymisenä pohjaveteen. Järvi on maaperän kautta todennäköisesti hydraulisessa yhteydessä länsipuoliseen Vihtijärveen.

Vihtilammi on pintavesityypiltään matala vähähumuksinen järvi (MVh). Lammen suurin syvyys on 3,7 m ja keskisyyvyys 1,6 m. Pinta-ala on noin 21 ha ja valuma-alue 1,9 km². Vihtilammi laskee Vihtijärveen Vihtijärvenojan kautta ja Sääksjärveen Sääksojan kautta. Lampea säännöstellään kummassakin luusuassa olevilla padoilla.

Vedenlaadun tarkkailutulosten perusteella Sääksjärven ja Vihtilammin veden laatu on lähellä luonnontilaista. Sääksojan vedenlaatua heikentää ojan lähivaluma-alueen orgaaninen kuormitus.

Sääksjärven ekologinen tila on luokiteltu hyväksi vesienhoidon 3. suunnittelukaudella. Biologisten, fysikaalis-kemiallisten ja hydrologis-morfologisten tekijöiden mukainen luokka on arvioitu erinomaiseksi. Kasviplanktonin ja muun vesikasvillisuuden on arvioitu ilmentävän erinomaista tilaa ja syväneosion pohjaeläimistön ja kalaston hyvää tilaa. Kokonaisravinnepitoisuudet ilmentävät erinomaista tilaa.

Vuoden 2016 vesikasviraportin mukaan Sääksjärvi on karu ja vähäravinteisuutta vaativat vesikasvilajit ovat siinä runsaimpina kasvustoina. Järven alkaliniteetti eli puskurikyky happamoitumiselle on vain välttävä.

Vesilupahakemuksen liitteen 3 mukaan Sääksjärven happipitoisuudessa ja kokonaisfosforipitoisuudessa ei ole havaittu pitkäaikaisia kehityssuuntia eikä juoksutuksen vaikutuksia ole ollut nähtävissä. Happipitoisuus on helmi-maaliskuun mittauksissa vaihdellut välillä 12–16 mg/l 1–4 m syvyydessä ja välillä 4–10 mg/l 5–6 m syvyydessä vuosina 1978–2022. Samojen vuosien touko-lokakuun mittauksissa on vaihdellut välillä 6–14 mg/l kaikilla syvyyksillä.

Samojen vuosien aikana kokonaisfosforipitoisuudet ovat vaihdelleet välillä 2–15 µg/l helmi-maaliskuussa ja 5–27 µg/l touko-lokakuussa ollen pääosin alle 15 µg/l. Kokonaistyyppipitoisuudet ovat vaihdelleet välillä 200–600 µg/l helmi-maaliskuussa ja 150–500 µg/l touko-lokakuussa ollen avovesiaikana pääosin alle 400 µg/l vuodesta 2000 alkaen.

Kemiallinen hapenkulutus COD_{Mn} oli 1970–1990-luvuilla useimmiten alle 2 mg/l, mutta vuodesta 1999 alkaen yleensä välillä 2–3 mg/l. pH-arvot ovat nousseet seurantajakson aikana siten, että vuosina 1978–1998 tason 6 alittavat pH:t olivat tavallisia, mutta vuodesta 1999 alkaen saman tason alittavat arvot ovat olleet harvinaisia.

Suurin ero Sääksjärven, Vihtilammin ja Sääksojan vedenlaadussa liittyy värilukuun. Sääksjärven veden väriluku vuosina 2014–2020 on vaihdellut pääosin välillä 1–8 mg/l Pt. Suurin yksittäinen havainto 17 mg/l Pt on mitattu 9.9.2014 järven keskiosan havaintopaikalla 0–2 m syvyydeltä otetusta näytteestä. Vihtilammin itäosan havaintopaikalla veden väriluku on vaihdellut samana ajanjaksona välillä 19–64 mg/l Pt. Purkukohdassa Sääksjärven ojaveden väriluku on vaihdellut välillä 11–190 mg/l Pt.

Vuoden 2015 aikana vettä on juoksutettu Vihtilammista Sääksjärveen 292 400 m³ eli noin 2,9 prosenttia Sääksjärven tilavuudesta. Vuonna 2016 Vihtilammista juoksutettu vesimäärä Sääksjärveen on ollut yhteensä 265 352 m³, mikä vastaa 2,6 prosenttia Sääksjärven tilavuudesta. Juoksutusveden Sääksjärveä kuormittava vaikutus on todettu hyvin vähäiseksi. Vuonna 2017 Vihtilammista juoksutettu vesimäärä on ollut yhteensä 375 399 m³, 3,7 prosenttia Sääksjärven tilavuudesta, ja juoksutusveden Sääksjärveä kuormittava vaikutus on ollut hyvin vähäinen. Vuonna 2018 Vihtilammista on juoksutettu Sääksjärven suuntaan vesiä yhteensä 36 070 m³. Sääksjärven vedenlaadussa ei todettu muutoksia aikaisempaan. Vuonna 2019 Vihtilammista on juoksutettu Sääksjärven suuntaan vesiä yhteensä 313 712 m³. Sääksjärven vedenlaadussa ei ole todettu muutoksia aikaisempaan, lukuun ottamatta heinäkuussa 2019 todettua hieman aikaisempaa korkeampaa COD_{Mn}-pitoisuutta (3,7 mg/l O₂). Vuonna 2020 Vihtilammista on juoksutettu Sääksjärveen vesiä yhteensä 562 200 m³. Tämä vastaa 4,75 prosenttia Sääksjärven tilavuudesta. Sääksojan kautta Sääksjärveen johdettu ainekuormitus oli vuoden 2020 aikana 4,9 kg fosforia, 330 kg typpeä ja 10 800 kg orgaanista hiiltä (TOC). Laskennallisesti tämä on nostanut Sääksjärven fosforipitoisuutta 0,4 µg/l, typpipitoisuutta 26 µg/l ja TOC-pitoisuutta 0,85 mg/l vuositasolla. Kuormitusten vaikutusten on arvioitu olleen enintään järven vuodenaikaisen pitoisuusvaihtelun tasoa, eikä lisävesien ole todettu heikentävän järven veden laatua. Vuonna 2020 Sääksjärven ravinne- ja TOC-pitoisuudet ovat olleet viime vuosien matalimpia, vaikka järveen tulevan lisäveden määrä on ollut aikaisempaa suurempi.

Hakemuksen liitteenä olevan raportin 24.1.2020 mukaan vuonna 2019 otettujen kasviplanktonnäytteiden perusteella Sääksjärvi luokitui kokonaisbiomassan perusteella kesä- ja elokuun osalta erinomaiseen ja heinäkuun osalta hyvään ekologiseen tilaan. Kasviplanktonin trofiaindeksin

(TPI) ja haitallisten sinilevien osalta järvi luokitui kaikkina kuukausina erinomaiseen tilaan.

Julkisessa tietoverkossa yleisesti saatavilla olevan Uudenmaan järvien pohjaeläimistön seurantaraportin vuosilta 2019–2021 (Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n julkaisu 19/2022) ilmenee, että Sääksjärven syvänteestä noin 7–8 metrin syvyydestä 10.11.2021 otettu pohjaeläinnäyte on ilmentänyt järven karua luonnetta ja hyvää tilaa, mutta myös ajoittaisia happikatoja ja mahdollisesti pohjasedimentin lievää ravinteisuuden nousua.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) vesienhoidon suunnittelusta alueellaan vastaavana viranomaisena on hakemuksen johdosta antamassaan lausunnossa 18.11.2021 todennut, että hakemuksessa ei ole tarkasteltu hankkeen vaikutuksia Sääksjärven tilaan laatutekijäkohtaisesti ja katsonut, että hankkeesta on syytä laatia Natura-arviointi. Sääksjärven Natura-alueen valintaperusteena on karut ja kirkasvetiset järvet, johon veden johtamisella Vihtilammista on lähtökohtaisesti heikentäviä vaikutuksia. Sääksjärvi on tyypiltään ja hydrografialtaan varsin harvinainen järvi, koska se on oikeastaan suuri lähde. Pohjassa kasvaa muun muassa Uudellamaalla uhanalaista raania. Sääksjärven suojelun toteutuskeinona on vesilaki, jonka avulla on tarkoitus suojella järven vedenlaatua, hydrografiaa ja vedenalaista eliöyhteisöä.

Samana lausunnon mukaan hakemuksen mukainen hanke saattaa vaarantaa vesienhoidon tavoitteita Sääksjärvessä heikentämällä Sääksjärven tilaa pitkällä aikavälillä. Hankkeen mahdolliset haitat liittyvät Vihtilammista johdettavan veden laatuun, joka poikkeaa Sääksjärven vedestä pääasiassa kokonaistyyppi- ja humuspitoisuuden osalta. Sääksjärven veden pitkäaikaisista analyysituloksista ei kuitenkaan ole ollut nähtävissä selkeää juoksutuksen vaikutusta.

Hakija on yleisen tiedoksiantoajan jälkeen täydentänyt hakemusta 16.2.2022 päivätyllä Natura-arviointiselvityksellä. Selvityksen johtopäätöksenä on, että veden johtamisen Vihtilammista Sääksjärveen ja Vihtilammin säännöstelyn ei arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia Kalkkilammi-Sääksjärvi Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin tai Natura-alueen eheyteen.

Natura-arviointiselvityksestä 4.4.2022 antamassaan lausunnossa ELY-keskus on todennut alueen Kalkkilammi-Sääksjärvi (FI0100056) kuuluvan Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena erityisten suojelutoimien alueena (SAC). Alueen suojelun perusteena on yhdeksän luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja yksi liitteen II laji. Sääksjärvi kuuluu kokonaisuudessaan hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet - luontotyyppiin, jonka edustavuus on arvioitu erinomaiseksi, ja johon hankkeessa mainittu veden juoksutuksen vaikutus kohdistuu.

Natura-arviointiselvityksen mukaan Sääksjärven veden laatu, ominaispiirteet ja biologinen luonne eivät heikkene ja luontotyypin rakenne säilyy. Tämän perusteella muutokset vedenlaatuun olisivat enimmillään vähäisiä. Selvityksessä on arvioitu luvan myöntämisestä ja nykyisen toiminnan

jatkamisesta aiheutuvat vaikutukset vain suhteessa nykytilanteeseen, eikä tilanteeseen ennen juoksutusten aloittamista 1970 -luvun lopulla. ELY-keskus on katsonut, että arvioitaessa vaikutuksia Natura-alueeseen on lähtökohtaisesti syytä arvioida vaikutukset myös suhteessa tilanteeseen ennen veden juoksutuksia tai juoksutuksen mahdollisen lopettamisen vaikutukset vedenlaatuun.

Edelleen ELY-keskus on lausunut, että Sääksjärven veden laadun seurannan pitkäaikaisissa analyysituloksissa ei ole ollut nähtävissä selkeää juoksutuksen heikentävää vaikutusta. Pitkän ajan vaikutuksia arvioitaessa on yhteisvaikutusten näkökulmasta huomioitava, että vedenlaatuun saattaa juoksutuksen lisäksi vaikuttaa myös muita tekijöitä, kuten ilmastonmuutos.

ELY-keskus on katsonut varovaisuusperiaate huomioiden, että selvitysten perusteella ei ole voitu riittävällä varmuudella arvioida mahdollisia pitkän aikavälin haitallisia vaikutuksia Sääksjärven ekologiseen tilaan ja veden laatuun, eikä tilanteeseen ilman veden juoksuttamista Vihtilammista. Edellä mainitun perustella merkittävästi heikentävien vaikutusten poissulkeminen edellyttää, että mahdollinen lupa juoksutusten jatkamiselle on mahdollista myöntää määräaikaisena enintään 15 vuodeksi. Vaikutuksia Sääksjärven suojelun perusteena olevan luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet (3110) tulee tänä aikana seurata ELY-keskuksen hyväksymän seurantaohjelman mukaisesti. Seurannassa on kiinnitettävä erityistä huomiota pitkän aikavälin muutosten arviointiin ja tunnistamiseen.

ELY-keskus on valitusten johdosta hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa 1.12.2022 ilmoittanut, että Sääksjärven vedenlaatu ja biologiset laatutekijät ovat erinomaisessa tai hyvässä luokassa. Veden johtaminen Vihtilammista lisää Sääksjärveen kohdistuvaa kuormitusta ja aiheuttaa siten riskin veden laadun heikkenemiselle. Ei kuitenkaan ole odotettavissa, että järven ekologinen tila olisi heikkenemässä tyydyttävään luokkaan. Riski Sääksjärven tilan heikkenemiselle aiheutuu veden johtamisen lisäksi myös muusta ihmistoiminnasta Sääksjärven valuma-alueella, muun muassa metsätaloudesta sekä haja- ja loma-asutuksesta. Toimenpiteitä tarvitaan myös näiden riskien vähentämiseen. Veden johtamisen osalta vesitalousluvan 236/2022 määräysten mukaiset toimenpiteet riskin vähentämiseen ovat ELY-keskuksen mielestä tässä vaiheessa riittäviä.

Edelleen vastineessa esitetään, että Sääksjärven tilaan vaikuttavat monet eri tekijät. Sääksjärven tilaan vaikuttaa valuma-alueelta tulevan kuormituksen lisäksi myös järveen purkautuvan pohjaveden laatu, jota ei ole pystytty tutkimaan. Myöskään Sääksjärven vesitasetta ei tiettävästi ole selvitetty. Järven veden laadun ja biologisten laatutekijöiden mahdollisiin muutoksiin vaikuttavat useat eri tekijät ja eri tekijöiden vaikutusten erottaminen toisistaan on haastavaa.

Oikeudellinen arviointi

Hallinto-oikeudessa on Sääksjärven suojeluseura ry:n valituksen johdosta arvioitavana erityisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojaamista

ja vesienhoitoa koskevan sääntelyn kannalta, onko aluehallintovirasto voinut myöntää hakemuksessa ja sen täydennyksissä esitettyjen selvitysten perusteella määräaikaisen vuoden 2031 loppuun saakka voimassa olevan vesilain luvan Vihtilammin säännöstelyyn Sääksojassa ja Vihtijärvenojassa olevilla säännöstelypadoilla sekä veden johtamiseen Vihtilammista Sääksjärveen Sääksojaa pitkin.

Mikäli hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintovirasto on sille annetun selvityksen perusteella voinut myöntää luvan, on hallinto-oikeuden vielä otettava Sääksjärven suojeluseura ry:n toissijaisten vaatimusten perusteella kantaa siihen, tuleeko luvanhakija velvoittaa toteuttamaan Natura-arvio riippumattoman tahon toimesta, tuleeko luvan voimassaoloaikaa lyhentää viiteen vuoteen ja tuleeko luvanhakija velvoittaa selvittämään korvaava tapa Nurmijärven kunnan talousveden hankkimiseksi.

Valituksessa on viitattu myös ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaisiin luvan myöntämisen edellytyksiin. Näiltä osin hallinto-oikeus toteaa, että ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupaa edellyttävät toiminnot luetellaan lain liitteissä 1 ja 2. Pintavesien johtaminen ja vesistön sääntely eivät ole ympäristönsuojelulain liitteessä 1 ja 2 lueteltuja ympäristöluvanvaraisia toimintoja.

Saman pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan ympäristölupa on lisäksi oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta. Koska nyt on kyse vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta, ei toiminta edellytä ympäristölupaa tällä perusteella. Asiassa ei ole ilmennyt perusteita katsoa, että toiminta edellyttäisi ympäristölupaa minkään muunkaan lainkohdan perusteella.

Edellä esitetyn perusteella hallinto-oikeus katsoo, etteivät nyt kysymyksessä olevat toiminnot edellytä ympäristölupaa. Näin ollen asiassa ei tule arvioitavaksi, täyttyvätkö ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset.

Kysymys siitä, onko kysymyksessä olevalla hankkeella yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoihin, ratkaistaan luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n nojalla ottaen huomioon luontodirektiivin 6 artiklan säännökset ja sitä koskeva Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

Natura 2000 -alueella sijaitsevan vesitaloushankkeen vaikutukset Natura 2000 -alueeseen on ennen luvan myöntämistä arvioitava asianmukaisesti, jollei objektiivisesti arvioiden ole poissuljettua, että ne joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa vaikuttavat kyseiseen alueeseen merkittävästi.

Arviointi on luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin ja luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti tehtävä sen varmistamiseksi, ettei hanke luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentissa ja luontodirektiivin mainitussa

kohdassa tarkoitettulla tavalla merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Aluehallintovirasto on hakemuksesta poiketen myöntänyt luvan vuoteen 2031 asti voimassa olevana, koska hankkeen pitkän aikavälin vaikutuksista ei ole ollut riittävää selvyyttä.

Kysymys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta liittyy tässä tapauksessa Sääksjärven suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin karut kirkasvetiset järvet (3110), millä on yhteys vesienhoidon tilatavoitteisiin. Vesienhoidon tilatavoitteiden osalta lupaa pintavesimuodostuman tilaan vaikuttavalle hankkeelle ei voida myöntää, jos vesistön tilaluokka tai sen laatutekijä on vaarassa heikentyä hankkeen tai hankkeiden yhteisvaikutuksen seurauksena niin, että vesienhoidon lähtökohtana oleva vesistön hyvän tilan tilatavoite vaarantuu. Vesipuidedirektiiviä koskevan unionioikeuden tulkinnan määrittävä Weser-tuomio huomioon ottaen on arvioitava, vaarantaako hankkeen toteuttaminen määräaikaisen luvan voimassaoloaikana Sääksjärven hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttämisen tai aiheuttaisiko hanke ainakin yhden vesipuidedirektiivin liitteessä V mainitun pintavesimuodostuman ekologisen tilan luokittelua koskevan laatutekijän alenemisen.

Hallinto-oikeus katsoo lupahakemuksiin liitettyjen selvitysten perusteella, että Vihtilammen veden juoksuttaminen Sääksjärveen voi yhdessä muiden kuormittavien tekijöiden kanssa aiheuttaa epävarmuutta Sääksjärven nykyisen erinomaisen tilan säilymisestä hyvin pitkällä aikavälillä. Sääksjärven tilassa ei kuitenkaan ole todettu tapahtuneen olennaista heikentymistä hankkeen toteuttamisen kuluessa tehdyn pitkäaikaisen vesistötarkkailun perusteella. Näin ollen vaikutusarvioihin sisältyvä epävarmuus on hyväksyttävällä tasolla, kun otetaan huomioon sille myönnetyn luvan määräaikaisuus.

Hakemukseen liitettyjen hankkeesta tähän mennessä muodostuneita vaikutuksia koskevat edellä kuvatut selvitykset ja ELY-keskuksen luonnonsuojelulain valvontaviranomaisena antamat lausunnot huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo olevan ennalta objektiivisesti arvioiden pois suljettua, että aluehallintoviraston myöntämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana lupamääräysten mukaisesti toteutettava vesitaloushanke heikentäisi merkittävästi niitä luonnonarvoja, jotka ovat olleet Natura-kohteen Kalkkilampi-Sääksjärvi (FI0100056) valintaperusteina.

Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:n valituksen osalta hallinto-oikeudessa on arvioitavana vaatimukset Vihtilammen sääntelyrajojen nostamisesta heti 10 cm, 10 cm nykyistä korkeamman poikkipalkin hitsaamisesta Vihtilammen patoon eli käytännössä lupamääräyksen 1 mukaisen padon harjakorkeuden korottamisesta sekä patojen sääntelyarvojen ja Vihtilammen ja Sääksjärven vedenpinnan korkeuksien tiedottamisesta yhdistykselle kuukausittain, touko-lokakuussa viikoittain.

Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston on vesilain mukaisessa lupaharkinnassa tutkittava luvan myöntämisen edellytykset lupahakemuksen

mukaiseen hankkeeseen sekä edellytysten täytyessä myönnettävä lupa haetusti ja annettava lupamääräykset hankkeen toteuttamiseksi. Säännöstelyrajojen nostaminen ja padon harjakorkeuden nostaminen valituksessa vaaditulla tavalla ei ole sisällynyt hakemuksessa kuvattuun vesitaloushankkeeseen eikä aluehallintovirasto ole voinut edellyttää vaadittujen muutosten tekemistä hankkeen suunnitelmaan.

Vihtilammin ja Sääksjärven vedenkorkeuksia koskevien tietojen toimittamista koskevan vaatimuksen osalta hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintoviraston myöntämän luvan lupamääräyksen 5 ja 2.6.2021 päivätyn tarkkailuohjelman mukaisesti tehtävään tarkkailuun sisältyy vedenkorkeuksien mittaustulosten toimittaminen reaaliaikaisena tiedonsiirtona ympäristöhallinnon tietokantaan. Kyseiset tiedot ovat julkisesti saatavilla Suomen ympäristökeskuksen avoin tieto -palvelussa. Näiden tietojen ja patojen sääntelyarvojen tiedottaminen valittajille erikseen valituksessa mainitulla tavalla ei ole valittajien oikeusturvan kannalta välttämätöntä, joten valitus on näiltäkin osin hylätty.

Johtopäätös

Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintovirasto on valituksissa esitettyjen perusteiden estämättä voinut myöntää hankkeelle määräaikaisen vuoden 2031 loppuun asti voimassa olevan luvan, minkä vuoksi Sääksjärven suojeluseura ry:n valitus ja Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry:n valitus tutkituilta osin on hylättävä.

Sääksjärven suojeluseura ry:n toissijaisten vaatimusten osalta hallinto-oikeus katsoo, että edellä sanotun perusteella luvan voimassaoloajan lyhentämiselle viiteen vuoteen tai hakijan velvoittamiselle luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tekemiseen tässä yhteydessä ei ole perusteita.

Vihtilammin säännöstelyn ja veden johtamisen Sääksjärveen pitkäaikaiset vaikutukset Natura 2000-alueen suojeluarvoihin ja Natura-arvioinnin tarve tulevat uudelleen arvioitaviksi lupamääräyksen 12 mukaisesti vireille tulevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä, jos luvanhaltija haluaa jatkaa hanketta määräajan jälkeen.

Hallinto-oikeudessa käsiteltävänä oleva valitus on koskenut vesitaloushankkeen hakemussuunnitelmasta lupaviranomaisen antamaa päätöstä. Tällaisesta päätöksestä tehdyn valituksen johdosta hallinto-oikeus ei voi velvoittaa luvanhakijaa ryhtymään kokonaan toiseen hankkeeseen eli selvittämään korvaavaa tapaa Nurmijärven kunnan talousveden hankkimiseksi.

Asia on ollut noin kaksi vuotta vireillä hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus on tämän vuoksi viran puolesta vastaavasti pidentänyt lupamääräyksissä 8–10 asetettuja määräaikoja.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Hyvinkään kaupunginhallituksen, Nurmijärven kunnanhallituksen ja Vihdin kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **1.11.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomari Patrick Sahlström, asessori Natalia Buddén ja tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Martti Häikiö. Asian on esitellyt Martti Häikiö.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu

1) Sääksjärven suojeluseura ry / [REDACTED]
oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

2) Vihtilammen ja Märkiöjärven ympäristöalueiden luonnonsuojeluyhdistys ry
/ [REDACTED]
Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*

Jäljennös maksutta

Nurmijärven kunta/Nurmijärven Vesi -liikelaitos

Hyvinkään kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Nurmijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Vihdin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Hyvinkään kaupungin kaavoitusviranomainen

Nurmijärven kunnan kaavoitusviranomainen

Hyvinkään kaupungin kaupunginhallitus

Nurmijärven kunnan kunnanhallitus

Vihdin kunnan kunnanhallitus

Metsähallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Kalatalousviranomainen

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Patoturvallisuusviranomainen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue

Helsingin kaupunginmuseo

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#